

**ATT RUSTA FÖR KRIG
- UNDER BRINNANDE
PANDEMI**

**9 FÖRSVARSMINISTER
HULTQVISTS
ICKE-SVAR**

**10 ÄR CORONAVIRUSET
BEVÄPNAT?**

**6 FÖRSVARSMAKTENS
METOD:
ADD WOMEN
AND STIR**

Nº #1 — Maj 2020

SVERIGES FEMINISTISKA TIDNING OM SÄKERHETSPOLITIK

fred & frihet

TEMA: ATT RUSTA FÖR KRIG

01 ORD FRÅN
REDAKTÖREN

02 *En destruktiv relation
– om klimatförändringar
och väpnade konflikter*

06 *Försvarsmakten
står utan plan för
att motverka
sexuellt våld*

08 PLOCKSIDAN

09 VAD ÄR
AURORA 20?

10 VÅLDETS
DNA-SPIRAL

12 LOKALA
KRETSAR

IKFF

FRED & FRIHET är utgiven av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF. IKFF är en internationell fredsorganisation som arbetar för kvinnors deltagande i fredsprocesser och för nedrustning. Fred&Frihet är religiöst och partipolitiskt obunden.

Bli medlem på www.ikff.se
Bankgiro 5491-7166
Swish 1234760674

IKFF, Norrtullsgatan 45,
113 45 Stockholm

Tel 08-702 98 10

E-post info@ikff.se

FÖLJ OSS!

Twitter: [@ikff_sverige](https://twitter.com/ikff_sverige)
facebook.com/ikffsweden
Instagram: [ikff_sverige](https://www.instagram.com/ikff_sverige)

MEDARBETARE/SKRIBENTER
Deborah Solomon,
Seinab Hilowle, Jennifer
Råsten, Mir Grebäck Von
Melen, Annika Skogar

ANSVARIG UTGIVARE
Elin Liss

SAMORDNARE
Victoria Frisk Garcia

REDAKTÖR
Victoria Frisk Garcia

GRAFISK FORM
Pernilla Lundmark

OMSLAGSFOTO
Alexander Gustavsson,
Försvarsmakten

TRYCK Danagård Litho

Låt krisen förändra systemet

Det är en märklig och svår tid vi lever i. Presskonferenserna avlöser varandra, varje dag uppdateras siffrorna om antal smittade och döda och nya riktlinjer och förbud påverkar livet i stort och smått. Lyfter vi blicken och tittar ut i världen går det att skönja hur stater »passar på« att instifta lagar som gravt inskränker grundläggande rättigheter. Ungern är ett exempel där president **Orbán** nu i princip har allt makt.

Vi ser även hur världsledare gör Coronaviruset begripligt genom att benämna det som en främmande makt som ska bekämpas som ett krig. Som om det skulle gå att bomba bort viruset. Här blottas den smala förståelsen om vad säkerhet är. Mer om denna våldets logik kan du fördjupa dig i på sida 10.

Coronakrisen har med all sin kraft sannerligen gjort oss påmindna om livets förgänglighet, och att det finns andra säkerhetsshot än militära. Därför var det himla märkligt att Försvarsmakten meddelade 1 april till SVT att planeringen av genomförandet av Aurora 20 fortlöpte. Var det ett aprilskämt? Två dagar senare ändrade sig dock Försvarsmakten och övningen skjuts upp på obestämd tid. Mer om krigsövningen kan du läsa på sida 9.

»I en kris öppnas möjligheter för reflektion och förändring.«

En annan ödesmättad säkerhetspolitisk fråga är klimatförändringarna. På sidan 2 kan du läsa mer om hur de göder väpnade konflikter i en slags djävulsdans. **Malin Mobjörk**, forskare om klimat och konflikt på SIPRI, ger svar på våra frågor.

Det är sannerligen inte en lätt tid. Det var det inte heller för försvarsminister **Peter Hultqvist** när vi ställde tre frågor om feministisk försvarspolitik som du hittar på sidan 9.

I en kris öppnas möjligheter för reflektion och förändring. De senaste åren har försvaret fått åtskilliga miljarder. När vi står mitt i en brinnande pandemi blir det tydligt att andra sektorer, som den kvinnodominerade hälso- och sjukvården, är samhällsbärande. Förhoppningsvis lämnar vi krisen med insikten om att systemförändring och omfördelning av resurser är helt avgörande om vi ska kunna möta vår tids säkerhetsshot.

Avslutningsvis, lyssna på myndigheternas rekommendationer, var källkritiska och ta hand om varandra.

VICTORIA FRISK GARCIA
REDAKTÖR

En destruktiv relation

OM KLIMATFÖRÄNDRINGAR OCH VÄPNADE KONFLIKTER

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA ÄR VÅR TIDS STÖRSTA SÄKERHETSPOLITISKA HOT. TRE TILL TJUGO PROCENT AV VÄRLDENS VÄPNADE KONFLIKTER HAR UPPSTÅTT TILL FÖLJD AV KLIMATFÖRÄNDRINGAR ENLIGT UPPSKATTNINGAR FRÅN DEN VETENSKAPLIGA TIDSKRIFTEN NATURE. NU MENAR EXPERTER ATT DEN HÅR SIFFRAN KOMMER ÖKA I TAKT MED KONSEKVENSERNA AV DE PÅGÄENDE KLIMATFÖRÄNDRINGARNA'.

TEXT DEBORAH SOLOMON

TRE REGIONER, Sahelregionen, Västafrika samt Afrikas horn, har använts som exempel av FN:s säkerhetsråd för att visa hur klimatförändringar kan leda till konflikt. Dessa regioner har visat hur konflikter mellan jordbrukssamhällen uppstår på grund av exempelvis torka och brist på livsmedel. Klimatförändringar kan även förvärra existerande konflikter eftersom de försvårar redan spända relationer.

Enligt FN:s säkerhetsråd kan klimatförändringar framförallt leda till konflikt genom att:

- > stigande havsnivåer i kustområden leder till ökad urbanisering samt konflikt i urbana områden då infrastrukturen havererar. Detta kan också leda till att det blir svårare att få tag på nödvändiga resurser som rent dricksvatten. Konflikter uppstår på grund av ökad konkurrens om dessa resurser.
- > ökad kriminalitet då försörjningsmöjligheterna blir färre.
- > företag och länder som slänger kemikalier och plastavfall i haven samt försurning kan hota livsmedelssäkerheten för de som förlitar sig på fiske som deras huvudsakliga källa till mat. Detta kan också leda till konflikter eftersom det destabiliserar ekonomin för de vars fiske är främsta inkomstkällan.

Malin Mobjörk, chef för programmet »Klimatförändringar och Risk« på fredsforskningsinstitutet SIPRI, menar att det främst är konflikter inom stater som förvärras av klimatförändringar.

– Det är framförallt sub-nationella konflikter som påverkas och i länder där människor lever i ett mer direkt beroende av naturen, vilket innebär att deras livsvillkor påverkas direkt av förändringar i naturmiljön. Det handlar exempelvis om konflikter mellan nomader och bofasta, eller olika nomadgrupper i östra och västra Afrika, säger hon.

Klimatförändringar sker inte i ett vakuum och det gör inte de efterföljande konsekvenserna heller. I en studie av forskarna **Joe Barnett** och **Neil Adger** menar att redan existerande maktojalanser riskerar att förstärkas. Social mar-

ginalisering, alltså att människor utesluts från makt och maktpositioner, fattigdom, ojämställdhet och sviktande stater är några faktorer. Alltså utsatta grupper blir ännu mer utsatta. Men också att dessa strukturer i sig bidrar till ökad risk för konflikt och väpnat våld. Att utgå från mänsklig säkerhet, alltså att tillgodose människors grundläggande behov, blir då ett sätt att komma åt konsekvenserna samt orsakerna till klimatförändringarna².

EN ANNAN ASPEKT av klimatförändringar är klimatismigration, människor som flyttar och flyr på grund av naturkatastrofer eller resursbrist. Forskare som Joe Barnett och **Jack Goldstone** menar att frågan är komplex och att migration inte nödvändigtvis är ett direkt resultat av naturkatastrofer som orsakas av klimatförändringar, utan av konflikterna som skapas på grund av dessa katastrofer. Andra, som **Gunther Baechler** och **Ahsok Swain**, hävdar att konflikt inte alltid kommer först, utan att migration är en konsekvens av klimatförändring och att konflikt kan uppstå vid destinationen dit människor flyr. Att redan existerande konflikter kan förvärras visades i en konflikt mellan El Salvador och Honduras under det så kallade *Fotbollskriget* 14–18 juli 1969. På grund av avskogning, vattenbrist och exploatering av mark migrerade människor från El Salvador till grannlandet. Det skapade stora spänningar och en väpnad konflikt bröt ut med 3000 döda³.

– Väpnade konflikter har sällan, om ens någonsin, en enda orsak vilket innebär att det därmed blir viktigt att snarare förstå under vilka omständigheter ett förändrat klimat och förändrade naturresursförhållanden påverkar väpnade konflikter. Detta kan även bidra till att förstå hur dessa negativa effekter mildras, säger Malin Mobjörk.

Hon menar att klimatförändringar påverkar både livsvillkoren, och omständigheterna för när och var konflikten uppstår. En rapport från SIPRI menar att det är viktigt att konfliktförebyggande och fredsbyggande processer tar hänsyn till effekterna av klimatförändringar för att kunna skapa effektiva insatser. Det här

1. www.news.stanford.edu/2019/06/12/climate-change-cause-armed-conflict/

2. www.sciencedirect.com/science/article/pii/S096262980700039X

3. www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0962629807000856

gäller särskilt i länder med redan svaga demokratiska strukturer. Detta eftersom effekterna av klimatförändringarna inte bara leder till konflikter utan direkt kan förhindra fredsbyggande.

TROTS ATT klimatförändringarna påverkar kvinnor oproportionerligt diskuteras sällan genusaspekterna av klimatförändringar och konflikt bland makt-havare. Enligt en rapport av *International Union for Conservation of Nature (IUCN)* är kampen om resurser såsom vatten och mark ett hot som kvinnor särskilt utsätts för. Kvinnor är i många sammanhang ansvariga för familjens matförsörjning. De hämtar vatten och samlar ved till elden och är ibland även de som sköter fälten. En annan aspekt är att kvinnor måste gå allt längre sträckor för att hämta mat och vatten. Detta ökar risken att utsättas för våld och övergrepp. Flickor kan även riskera att bli bortgifta i utbyte mot resurser.

Enligt FN:s ramkonvention om klimatförändringar UNFCCC ökar risken för våld i hemmet av naturkatastrofer då det sätter människor under hård psykisk press. Katastrofer och kriser leder ofta till inkomstförluster, att människor förlorar sina hem och får andra svårigheter som leder till osäkerhet. Våldet uppstår inte plötsligt vid en kris, utan förstärks. Det påverkar även de som flyr från katastrofer då det har rapporterats flera fall där kvinnor som är klimatflyktingar har utsatts för sexuellt våld antingen under flykt eller i flyktingläger⁴. En ökande kriminalitet och en sviktande rättsstat leder också till att kvinnor utsätts för mer sexuellt våld då brotten inte kommer att få några konsekvenser⁵.

VÅLD KAN OCKSÅ utövas på ett strukturellt plan. Det är inte lika synligt utan ofta inbyggt i samhället. Politiskt, ekonomiskt och kulturellt förtryck drabbar

människor på ett strukturellt plan. Det faktum att naturkatastrofer och andra former av kriser betraktas som könsneutrala fenomen betyder att hanteringsåtgärder inte tar hänsyn till kvinnors rättigheter och behov. På grund av detta kan konsekvenser för olika grupper osynliggöras och förvärras. När myndigheter, stater och organisationer inte tar hänsyn till hur olika grupper påverkas blir krishantering i sig en utövning av strukturellt våld. Ett exempel är när regeringen i Sydafrika skulle författa en ny klimatpolicy och anordnade konsultationer med civilsamhället online. Detta ledde till att småbrukare, mestadels kvinnor, som inte har tillgång till internet exkluderades från processen. På så sätt gick policyn miste om viktiga perspektiv som hade varit nödvändiga för en hållbar klimatpolicy och åtgärder som är centrala för den utsatta gruppen uteblir.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR DRABBAR människor över hela världen. De som förespråkar mänskliga, miljö- och urfolksrättigheter är också utsatta för hot och hat. 40% av de mänskliga rättighetsförsvare som mördades under 2019 arbetade med miljö- och urfolksrättigheter. Det är dock inte bara aktivister som möts med våld, även människor som enbart innehar mark. I Kambodja har befolkningen i tre olika byar givits order om att flytta och lämna sin mark för att staten och företag har ett intresse av att exploatera naturresurser i dessa områden. Om de inte lyder har de hotats med att militär och säkerhetsstyrkor ska sättas in⁶. —

Malin Mobjörk.
Foto Alexandra Manolache

4. www.unfccc.int/news/climate-change-increases-the-risk-of-violence-against-women

5. www.portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2020-002-En.pdf

FOTO Evan Schneider / Unsplash

Försvarsmakten saknar plan för att motverka sexuellt våld

Patriarkala samhällsstrukturer förstärks och intensifieras i krig där idéer om våld, kontroll och dominans blir ännu mer extrema. I konflikt är det sexuella våldet utbrett och sker inte bara från stridande parter utan även av de som har i uppgift att skydda civila, som biståndsarbetare, fredsbevarande soldater och i hemmet.

TEXT SEINAB HILOWLE

Ofta har det sexuella våldet syftet att sprida skräck, hämnas och tvinga människor på flykt. Konfliktrelaterat sexuellt våld kan vara våldtäkter på öppen gata, barnnäktenskap, trafficking samt utbyte av sexuella tjänster mot förnödenheter. I avsaknad av en stat och stödfunktioner i samband med att våld normaliseras ökar även det sexuella våldet. Få människor varken vågar eller har möjlighet att anmäla övergrepp, vilket är skälet till att konfliktrelaterat sexuellt våld är ett av de minst rapporterade brotten¹. Straffriheten för denna typ av brott är också hög, ofta får den utsatta fortsätta möta sin förövare när konflikten är över. Konsekvenserna av sexuellt våld är bland annat sjukdomar, oönskade graviditeter och trauman. Det här är också trauman som drabbar människor i generationer.

Vapen intensifierar sexuellt våld. **Annie Matundu Mbambi**, ordförande för IKFF DR Kongo, har sagt »en man med en machete kan våldta en kvinna medan två män, varav en har ett maskingevär, kan våldta en hel by«. I FN:s senaste rapport om konfliktrelaterat sexuellt våld (2019) analyseras situationen i Darfur-området i Sudan där bland annat spridningen av vapen varit en av faktorerna till att kvinnor och flickor är särskilt utsatta för sexuellt våld.

I rapporten *Remote warfare and sexual violence in Djibouti* av Reaching Critical Will (IKFF:s internationella nedrustningsprogram) beskrivs den ökade osäkerheten och exploatering av kvinnor kopplat till militärbaser i Djibouti. Enligt rapporten tjänar den djiboutiska regeringen minst 300 miljoner dollar årligen på att hyra ut mark till andra länders militärbaser. Med den höga militära närvaron har riskerna för sexuell exploatering ökat markant. I rapporten fann journalisten **Sanne Terlingen** att utländska militärer ofta köper sex av kvinnor och barn som utsatts för trafficking. Det är inte ett nytt fenomen eller unikt för militärbaserna i Djibouti. Denna symbios mellan militärbaser och sexuell exploatering har genom historien institutionaliserats. Kvinnors roll som sexobjekt bidrar till att stärka en militariserad maskulin identitet som skapar sammanhållning för soldaterna.

FÖRSVARSMAKTENS ARBETE MOT SEXUELLT VÅLD

Återinförandet av den svenska värnplikten 2017 föregicks av en utredning som använder sig av den så kallade »add women and stir«-modellen, som utgår ifrån att jämställdheten automatiskt ökar om andelen kvinnor ökar. Denna strategi syns även i Försvaretsmarknadsföring som tydligt riktat sig till unga tjejer de senaste åren. Konsekvensen blir att inget djupgående arbete för strukturell förändring ses som nödvändigt. Organisationskultur, strukturer och diskriminering är inget som lyfts som möjliga hinder, endast att bemötande är viktigt. Frågor om ledarskap eller mäns roll i att främja jämställdhet diskuteras inte.

Under metoo-rörelsen skrev över 1 700 kvinnor verksamma

Strategin att öka andelen kvinnor syns i Försvaretsmarknadsföring.

inom Försvaretsmakten under uppropet #givvaktobitihop, ett upprop mot sexuella trakasserier inom Försvaretsmakten. I vittnesmålen framgick det att försvarsanställda upplevt kränkande kommentarer, mobbning och våldtäkter. Uppropet uppmärksamade att det råder en utbredd tystnadskultur och att kvinnor som anmält kränkningar och övergrepp många gånger har blivit ifrågasatta. Anmälningar har inte följts upp utan stannat hos chefer på vägen.

Med detta som bakgrund och med anledning av militärövningen Aurora 20, som planerades under våren 2020 (men som har skjutits upp på obestämd tid pga. Covid-19) frågade vi Försvaretsmakten, genom mejlkorrespondens, hur de arbetar med att förebygga, motverka och hantera sexuell våld i samband med övningen. **Martin Liander**, planeringschef för försvarsmaktsövningen, skriver att de inte planerar att genomföra något övningsmoment under Aurora 20 som är kopplad till att motverka sexuell våld. Försvaretsmakten kommer att utföra moment om soldaters och sjömäns uppträdande inom ramen för folkrätten. De planerar bland annat att genomföra rollspel i omhändertagande av krigsfångar för att utbilda och träna i korrekt uppträdande för myndigheter och andra organisationer. När det gäller tolkning och implementering av FN:s säkerhetsresolutioner 1325 om kvinnor, fred och säkerhet samt resolution 1820 om motverkande av konfliktrelaterat sexuell våld har Försvaretsmakten e-utbildningen »Jämställdhet i militära operationer» på sin interna e-lärportal. I svaret från Försvaretsmakten framgick det att e-utbildnings fokus ligger på att förstå viktiga begrepp. Detta innebär således att Försvaretsmakten inte arbetar med övningar i praktiken eller arbetar förebyggande mot sexuell våld och kränkningar i det dagliga arbetet. När det gäller maskulinitetsnormer utgår utbildningen från att pojkar och män kan vara offer för sexuell våld, men inte att män oftast är förövare. —

1. www.ur.se/mb/pdf/handledning/214000-214999/214305-2_mhhandledning.pdf

RAPPORT

SÅ FÖRÄNDRADE VI UNDER 2010-TALET

IKFF har tagit fram en rapport som undersöker vilket politiskt genomslag vi har haft under det senaste decenniet. Vi har förbjudit kärnvapen, stärkt Sveriges arbete för kvinnor, fred och säkerhet, fört in ett genusperspektiv i FN:s vapenhandelsavtal och synliggjort målkonflikten mellan en feministisk utrikespolitik och svensk vapenexport. Vidare har vi även ett kapitel om den snabba utveckling som IKFF har upplevt i den afrikanska regionen, ett arbete som vi har fått äran att vara en del av.

Du hittar rapporten på www.ikff.se/publikationer

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

DET DEMOKRATISKA UTRYMMET KRYMPER I HANTERINGEN AV CORONAVIRUSET

Runt om i världen stiftas lagar för att hantera pandemin vi nu befinner oss i. Flera civilsamhällsorganisationer, som exempelvis Human Rights Watch, flaggar för att stater gör begränsningar som inte är proportionerliga till hanteringen av viruset. Människors rörelsefrihet har kraftigt begränsats, stater stänger sina gränser och en stor mängd desinformation sprids för att underminera regeringar och skapa oro.

Bekräftad och aktuell information finns på www.krisinformation.se

INTERNATIONELLT

ÖVERSYNSKONFERENSEN FRAMFLYTAD

Var femte år sker en översynskonferens av icke-spridningsavtalet (NPT) i FN i New York. Då samlas stater och civilsamhälle för att utvärdera arbetet med icke-spridning och nedrustning av kärnvapen. Denna konferens har nu till följd av Covid-19 ställts in. Regeringen meddelade i somras att Sverige inte signerar FN:s kärnvapenkonvention i dagsläget, men att beslutet skulle återbesökas efter denna konferens. IKFF:s arbete fortlöper för att Sverige inte ska vänta på att konferensen äger rum innan signering och ratificering av konventionen.

NPT översynskonferens 2015
FOTO UN Photo/Eskinder Debebe

CORONA

STYRELSEN: TILLSAMMANS TAR VI OSS GENOM CORONAKRISEN

Just nu är mycket på paus. Företag varslar, evenemang ställs in, sjukvården är pressad, verksamhet upphör, stora delar av vårt samhälle stänger ner och länder sluter sig. Många av de sociala sammankomster som bygger relationer försvinner.

Folkrörelser har alltid en nyckelroll i samhället, alldeles särskilt vid en kris. Vi bidrar med att stärka demokratin, vi är en källa till kunskap, vi säkerställer respekten för mänskliga rättigheter, vi minskar klyftorna och vi skapar mellanmänskliga relationer.

Vår styrka är vår närhet till det lokala och vår kännedom om det som är omkring oss. Vi behöver särskilt stärka varandra nu. Tillsammans skapar vi förutsättningar för att känna delaktighet och framtidstro, vilket är särskilt viktigt i denna tid.

Vid situationer som denna levandegörs våra mål som formulerades vid vår uppkomst för hundra år sedan, att vi ska: »föreställa oss fred, och att arbeta för dess förverkligande genom att uppfinna och stärka mekanismer för samarbete, gemenskap, medling och förhandling mellan individer, samhällen och stater«.

IKFF:s funktion som politiska påverkare, granskare av makthavare och försvarare av mänskliga rättigheter får inte sättas på paus. Följ myndigheternas rekommendationer, var källkritisk och hjälp de som behöver det!

Har du några frågor eller funderingar kring hur du kan engagera dig i dessa tider? Om hur din krets ska organisera sitt arbete? Hur du ska planera framöver? Maila till styrelsen@ikff.se.

Vad är Aurora 20?

UNDER VINTERN OCH VÅREN GENOMFÖRS EN TOTALFÖRSVARSOVNING I SVERIGE (TFÖ 2020) VARS SYFTE ÄR ATT FÖRBEREDA SVERIGE FÖR KRIG, TROTS ATT ETT VÄPNAT ANGREPP BEDÖMS VARA OSANNOLIKT. SOM EN DEL AV DEN ÖVNINGEN PLANERADES AURORA 20, EN MILITÄRÖVNING LEDD AV FÖRSVARSMAKTEN SOM KOMMUNER, LÄNSSTYRELSE, FLERA MYNDIGHETER OCH REGIONER I SVERIGE SKA VARA EN DEL AV. ÖVNINGEN ÄR DEN STÖRSTA I SITT SLAG PÅ ÖVER 20 ÅR. I BESLUT FRÅN FÖRSVARSMAKTEN 3 APRIL FLYTTAS ÖVNINGEN FRAM PÅ OBESTÄMD TID TILL FÖLJD AV COVID-19.

TEXT MIR GREBÄCK VON MELEN

Så sent som 1 april berättade Försvarsmakten för SVT att planeringen av övningen fortlöpte. »När samhället är i kris ska försvaret vara som starkast«, sa **Marcus Nilsson**, kommunikationschef för Södra skånska regementet P7 i Revingehed till SVT. Två dagar senare meddelades dock att övningen skjuts upp. Även flera delar inom ramen för totalförsvarsövningen har ändrats på grund av rådande omständigheter.

Tanken var att Aurora 20 skulle pågå under maj och juni – i luften, på marken och till sjöss med övningsmoment över hela Sverige med lågintensiv strid i norr till högintensiv strid i syd. Totalt beräknades 25 000 deltagare, varav 3000 från andra länder. Planeringen av övningen hade pågått i flera år. Aurora 20 sägs syfta till att stärka och utveckla totalförsvaret, vilket består av både militärt och civilt försvar. Med civilt försvar menas bl.a. det arbete som statliga myndigheter, kommuner, landsting och regioner, företag, frivilligorganisationer och trossamfund

ska göra vid ett väpnat angrepp eller krig. Dessutom skulle de med totalförsvarsplikt, vilket sedan 1995 är svenska medborgare mellan 16 och 70 år, ingå.

Flera kommuner beskriver på sina hemsidor att detta är en möjlighet att höja kunskapen och utveckla förmågan att stå emot ett väpnat angrepp. Det är riksdagen som har satt inriktningen på övningen. Kunskapen som skulle höjas rör sig om analysen att säkerhetsläget i Sveriges närområde successivt har försämrats de senaste åren.

En del av det som skulle övas är världsstödet, vilket är Sveriges kapacitet att ta emot militära förband från andra nationer och stödja dessa med exempelvis skydd, bevakning och logistik. Försvarsmakten hade med regeringens medgivande bjudit in andra nationer såsom USA, Polen, Kanada, Storbritannien, Tyskland och Österrike.

Aurora 20 ställs inte in, utan flyttas fram. Det återstår att se när och i vilken omfattning den ska ske. —

Peter Hultqvist

Peter Hultqvist är Sveriges försvarsminister och socialdemokratisk riksdagsledamot för Dalarna.

Via mail skickades frågorna nedan till Peter Hultqvists politiska sakkunniga och pressekreterare. Peter Hultqvist avstod att svara på frågorna och hänvisade till Försvarsmakten via ett telefonsamtal genom sin pressekreterare 24 februari 2020.

Regeringen är uttalat feministisk. Hur arbetar försvarsdepartementet med feministisk försvarspolitik?

Hur genomsyrar det förberedelserna av militärövningen Aurora 20? Får soldaterna exempelvis utbildning i resolution 1325? Görs förebyggande arbete kring sexuella övergrepp?

Hur arbetar försvarsdepartementet med att förändra negativa maskulinitetsnormer i svenskt försvar?

OM AURORA 20

- > Skulle ha ägt rum i maj och juni men har flyttats fram till följd av Covid-19
- > Syftar till att förbereda Sverige för krig och/eller väpnade angrepp
- > Är en del av totalförsvarsövning i Sverige (TFÖ 2020) som ska pågå hela året
- > Försvarsmaktens budget för Aurora 20 är 660 miljoner, sedan finansieras övningen även av kommuner, regioner och andra myndigheter
- > Övningen skulle framförallt genomföras i Blekinge och östra och mellersta Skåne

Våldets DNA-spiral

TEXT
JENNIFER RÅSTEN

»**STÄRK GRÄNSEN**« är budskapet där Moderaternas partiledare poserar i något som kan likna en jaktutstyrsel. Bilden läggs ut bara timmar efter att nyheterna rapporterat om att en man skjutits till döds vid den grekiska gränsen då han försökt ta sig in i EU. Sedan **Erdogan** låtit meddela att han inte längre tänker stänga in flyktingar i Turkiet utan öppnar gränsen mot Europa har tusentals samlats vid gränsen, grekisk gränspolis använder tårgas mot familjer och inte långt senare skjuts alltså en man till döds för att han försöker passera. Samtidigt drunknar ännu ett barn när en båt med flyktingar välter på Medelhavet. Ytterligare några timmar senare ändras bilden, det som många uppfattat som jaktutstyrsel byttes mot kostym och slips, med samma budskap och bistra ansiktsuttryck.

»Stäng gränsen« kontrar Sverigedemokraterna. Justitie- och migrationsminister **Morgan Johansson** lovar i radio att vi aldrig mer ska uppleva »situationen 2015«. Kanske som ett svar på oppositionens nylanserade hashtag #aldrigmer2015. *Aldrig mer*, ett uttryck som många förknippar med minnet av förintelsen och som symboliserar att vi alltid ska minnas hur just nationalismen kan spåra ur i fascism. Det används nu alltså för motsatsen, att stänga våra gränser och skydda vår nationalstat mot »hotet utifrån«.

VAD ÄR DET som gör att våra ledande politiker tycker det är rimligt att splittrade familjer, döda barn och ihjälskjutna unga män motiverar dem att posera som gränsvakter? Att göra våld på en av våra viktigaste lärdomar i Europa? Aldrig mer. Är det den skenande nationalismen, den ökande militarismen som underbygger

detta auktoritära beteende, eller helt enkelt gamla mansideal som i takt med detta ser en chans till återuppbyggnad?

Det är som frågan med hönan och ägget, dessa faktorer – nationalism, militarism och maskulinitetsnormer hänger tätt samman. Som en våldets DNA-spiral tvinnas de om varandra till den människofrånvända härva där många går vilse. Redan för hundra år sedan identifierades detta i IKFF:s manifest där dessa tre anges som grundorsaker till krig, ömsesidigt förstärkande system av makt vilka alla grundas på våld och alla bidrar till krig.

KRIG KOMMER med ett löfte om att vissa (män) kan bli hjältar. Retoriken följer ett välkänt koncept för oss som lyssnat till **Cynthia Enloe**, amerikansk professor som forskar om militarism och genus. Först berättas att världen är en farlig plats och således är det naturligt att ha fiender. Sedan utmålas fienden. De andra. De som hotar gränsen, de som hotar vår kultur. Oss! Nationalismen är garant för militarismen och vice versa och friskt kopplas politiska frågor till den utmålade fienden för att stärka agendan. Den maskulina hjälten ska skydda – inte barn som dör på flykt, utan – våra territoriella gränser och »oss«. De som verkligen är i behov av skydd blir i själva verket användbara brickor i en stadigt eskalerande spiral av traditionell, auktoritär nationalism, TAN. TAN utgör ena änden av den skala som de senaste åren målats upp på tvärs mot den gamla höger-vänsterskalan. Över hela spektret, från höger till vänster, har vi sett en förskjutning mot TAN och nu tävlar TAN-männen om att måla ut sig själva som dagens hjältar – gränsvakter.

ALLA VI SOM pratat om vikten av en mänsklig säkerhetspolitik, vi som ser humanitära konsekvenser, bristen i skydd och förebyggande arbete för klimatkatastrofer, pandemier eller andra hot som är reella i vår samtid har förminskats och viftats bort som naiva. Gränsvakterna begränsar oss. **Carol Cohn**, forskare på krig och konflikter ur ett genusperspektiv, har sagt att ett av de svåraste jobben vi har framför oss är »imagination«. Fantasi och förmåga att föreställa sig en värld där vi gör annorlunda. Där vi mäter säkerhet i hur många som har tillgång till bra mat och boende, eller i hur stort förtroende de mest utsatta har för våra institutioner, eller tillgång till sjukvård.

Och plötsligt befinner vi oss alla i en ny verklighet, mitt i en pandemi. Vi behöver inte längre fantisera, Coronavirusets sprid-

ning över världen har snabbt ändrat villkoren för väldigt många. Brutalt lyfts nu bristerna med vårt militariserade förhållningssätt till säkerhet fram i ljuset. Vilka är vi, bortom militarism och nationalism?

»Frankrike är i krig – stänger gränsen.« Det är inte rubriker från andra världskriget vi ser, det är rubriken från Svenska Dagbladet efter att **Macron** hållit tal till nationen den 15 mars 2020. Trump titulerar sig nu »krigstidspresident« eftersom han »leder kriget mot viruset«. Till och med FN:s generalsekreterare, **Antonio Guterres**, säger »Covid-19 är vår gemensamma fiende. Vi måste starta krig mot viruset«.

Vad gör vi bortom militarism och nationalism? När det uppenbart inte var gränsvakter eller upprustning som var räddningen eller hjälpte oss när krisen kom? Vi startar krig.

ALLT OCH ALLA kan bli instrument för militarisering, även virus. Men det öppnar också en möjlighet. Paradigmen om att vår säkerhet är militariserad är djupt integrerad i våra institutioner, men med ett feministiskt fredsfilter framför ögonen är det faktiskt också, i all sin hemskhet, rent löjeväckande. Viruset bryr sig inte om nationer eller vapen. Gränsvakten kan inte bli hjälte och JAS-planet är inte samhällsbärande. Det blir tydligt för fler och fler. Tillsammans kan vi öka vår kunskap och ställa rätt frågor för att förmå krispaketen att påbörja den omställning för hållbarhet, långsiktighet och förebyggande arbete som vi behöver. —

FOTO JIMMY CROONA / FÖRSVARSMAKTEN

TRE SNABBA MED EN IKFF-MEDLEM

Hej Fanny! Hur har du engagerat dig?

Jag började att engagera mig i lokalkretsen i Malmö. Sakta men säkert har engagemanget vuxit. Idag är jag aktiv i Stockholmskretsens styrelse och i den nationella styrelsens arbetsgrupp för folkbildning som träffas online. Just nu arbetar vi med en kunskapsplattform som ska främja engagemang hos medlemmar ute i landet och planerar en interaktiv workshop.

Fanny Wellén

Hur kom du i kontakt med IKFF?

Första gången jag hörde talas om IKFF var när jag bodde i Colombia. En kompis till mig var engagerad i den lokala IKFF-sektionen och genom min praktik kom jag i kontakt med den feministiska freds rörelsen. Jag hade tidigare studerat fred och konflikt och efter Colombia fokuserade jag mina studier på jämställdhet och kvinnors deltagande. Jag blev då medlem i IKFF men det var inte tills jag blev vän med en aktiv medlem som jag tog mitt engagemang till en ny nivå och gick med i Malmös lokalkrets.

Varför behövs IKFF?

Jag tror att det mer än någonsin behövs en global rörelse för fred, feminism och frihet med tanke på ökade spänningar i världen och utmaningar som överskrider nationella gränser. IKFF behövs för att stå upp för kvinnors rättigheter när militariseringen ökar.

BLIR GÖTEBORG FÖRSTA SVENSKA STADEN ATT FÖRBJUDA KÄRNVAPEN?

IKFF Göteborg har arbetat intensivt för att Göteborgs kommunfullmäktige ska skriva under ICAN:s stadsupprop till stöd för FN:s kärnvapenförbud. Tillsammans med Svenska Freds lades ett medborgarförslag fram som fick över 200 röster, vilket krävdes för att behandlas. Parallellt lade Feministiskt Initiativ fram en motion om att Göteborg ska ansluta sig. I kommunstyrelsen bifölls motionen

med rösterna 6–5. Sedan är det varit upp till kommunfullmäktige att slutligen rösta. Tyvärr har motionen bordlagts på flera möten på grund av tidsbrist och sen med anledning av Covid-19 då kommunfullmäktige endast hanterar mer akuta frågor. Om en majoritet röstar för blir Göteborg den första svenska staden att ta ställning för ett förbud mot kärnvapen.

MOTALA

I samband med Internationella Kvinnodagen anordnades »Motala för Jämställdhet«. Motalakretsen deltog på torget tillsammans med kvinnojouren, RFSL, ABF och andra organisationer. På åttonde mars firade kretsen på Ubbes café med framträdande från Sophiakören, föreläsning om kvinnodagens uppkomst och ett klimatsamtal.

Våravslutning planeras om möjligt att hållas i Mallboden 27 maj.

KARTLÄGGNING VEM TJÄNAR PÅ KRIG?

En grupp medlemmar har påbörjat ett arbete för att kartlägga vilka aktörer som egentligen tjänar på krig. Är det bara vapenföretagen? Eller gör även andra det?

Maila till ida.arneson@gmail.com om du vill vara med.

VÄXJÖ

Växjö-kretsen har haft årsmöte i **Kasplina Berggrens** ateljé med god soppa och semlor. Kulturnatten och detta möte hann vi med innan viruset kom krypandes. Vi ställde in vår tilltänkta arbetsdag mot militarism och håller nu kontakt över nätet och via telefon.

Du står upp för fred, frihet och feminism

KOM IHÅG ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN FÖR ÅR 2020

Genom ditt medlemskap är du en del av ett nätverk som sträcker sig över hela världen.

EXEMPEL FRÅN 2019:

- > IKFF fortsätter det ihärdiga arbetet med att få Sverige att signera och ratificera FN:s kärnvapenkonvention. I utredningen om konventionen var IKFF remissinstans. Efter regeringens besked under sommaren 2019 att inte skriva på har IKFF fortsatt debattera frågan på nationell och lokal nivå.
- > IKFF Sverige bidrar till organisationsutvecklingen och kapacitetsbyggandet i den afrikanska regionen. IKFF har på några år gått från att vara representerade i 2 till 18 länder i Afrika. I maj genomfördes även ett regionalt möte i Kamerun som IKFF Sverige projektledde och faciliterade.
- > IKFF har under året lyft kopplingen mellan klimat och militarisering. Klimatet kan inte vänta och det krävs en gemensam insats från hela samhället för att komma till bukt med klimatförändringarna, därför är det oacceptabelt att Försvarsmakten inte tar ansvar för de utsläpp som de orsakar genom sina krigsövningar.

Du som medlem har med denna tidning fått hem ett brev där det står hur du betalar in. Om du inte fått hem ett brev betyder det att du redan betalat medlemsavgiften, eller betalar löpande genom autogiro.

ÄR DU INTE MEDLEM? Bli medlem genom att swisha 240 kr till: 1234760674 eller sätt in 240 kr på vårt bankgiro: 5491-7166. OBS: märk betalningen med »medlemskap« och ditt namn. Eller gå in på vår hemsida www.ikff.se där du kan fylla i ett formulär. Bidra gärna med en gåva utöver ditt medlemskap, det uppskattas varmt!

HAR DU EN FRÅGA?

Kontakta oss på info@ikff.se eller 08-702 98 10

Att rusta för krig

»Frankrike är i krig – stänger gränsen.« Det är inte rubriker från andra världskriget vi ser, det är rubriken från Svenska Dagbladet efter att Macron hållit tal till nationen den 15 mars 2020. Trump titulerar sig nu »krigstidspresident« eftersom han »leder kriget mot viruset«. Till och med FN:s generalsekreterare, Antonio Guterres, säger »Covid-19 är vår gemensamma fiende. Vi måste starta krig mot viruset«.

IKFF

BLI MEDLEM & PRENUMERERA

Som medlem i Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet får du tidningen »Fred & frihet« hem i brevlådan 3 ggr/år. Besök vår hemsida www.ikff.se för att bli medlem redan idag.